

Lodewijk van Hamel

Geboren	6 juni 1915 Nieuwersluis
Overleden	16 juni 1941 Laren/Bussumerheide
Land/zijde	Nederland
Onderdeel	Koninklijke Marine
Dienstjaren	5
Rang	Luitenant-ter-zee tweede klasse
Eenheid	Marine
Slagen/oorlogen	Tweede Wereldoorlog
Onderscheidingen	Onder meer ridder Militaire Willems-Orde

Lodewijk Anne Rinse Jetse (Lodo) van Hamel

(Nieuwersluis, 6 juni 1915 – Bussum/Bussumerheide, 16 juni 1941) was een Nederlands luitenant-ter-zee tweede klasse bij de Koninklijke Marine en was lid van het Nederlands verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Militaire loopbaan

Sumatra, waar Van Hamel op voer.

Van Hamel, zoon van jurist en strafrechtdeskundige prof. dr. J.A. van Hamel, volgde het Koninklijk Instituut voor de Marine bij de eerste afdeling voor de zeedienst te Willemsoord en werd in augustus 1935 benoemd tot luitenant-ter-zee derde klasse. De beëdiging vond plaats in Den Helder; op het terrein van het Ankerpark stonden de troepen in carré opgesteld. Om twee uur arriveerde schout-bij-nacht Th. L. Kruys met gevolg en inspecteerde de troepen.

Hierna las hij het Koninklijk besluit voor waarin de benoeming vermeld stond, nam vervolgens de nieuw benoemde officieren de eed af en sprak hen toe. Als laatste had vervolgens het defilé der troepen plaats. Van Hamel werd met ingang van 12 september van datzelfde jaar geplaatst aan boord van het pantserdekschip Hr. Ms. *Gelderland*, overgeplaatst op torpedoboot Hr. Ms. *Z8* en met ingang van 7 mei 1937 ter beschikking gesteld. Hij voer vervolgens op de lichte kruiser Hr. Ms. *Sumatra* in de Indische wateren en werd in november 1936 bij de onderzeebootdienst geplaatst, waar hij werd bevorderd tot luitenant-ter-zee tweede klasse en keerde op 19 juli 1939 van Batavia naar Nederland terug met het schip *Slamat*.

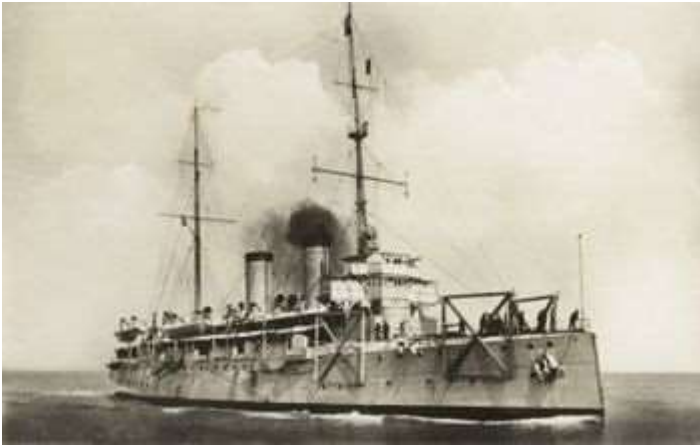
Rol in het verzet

Van Hamel was bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in Nederland, in mei 1940, toegevoegd marine-officier in het fort te IJmuiden. Hij nam deel aan de evacuatie van het Engelse leger uit Duinkerken als commandant van Hr. Ms. motorsloep M74. Op 14 mei 1940 bereikte hij Engeland.

François van 't Sant, het hoofd van de Inlichtingendienst in Londen, vroeg hem als geheim agent naar Nederland terug te keren om een betrouwbare radioverbinding met Londen tot stand te kunnen brengen en

een spionagegroep op te richten. Van Hamel werd op 27 augustus 1940 als eerste geheim agent boven Nederland gedropt bij Hillegom. Hij slaagde erin een groep medewerkers te verzamelen, waaronder een marconist. Ook mocht hij in het huis van Jo Allers, Perponcherstraat 94 in Den Haag, een antenne opzetten om radioberichten te verzenden. Een bankier was bereid de activiteiten te sponsoren en er was zelfs een Duitse militair die hielp om aan papieren en vervoer te komen. Gegevens over Duitse schepen in de Rotterdamse haven, vliegvelden en militaire opslagplaatsen alsmede informatie over "foute" Nederlandse bedrijven werden doorgegeven. Ook waren er spoedig vier naast elkaar functionerende spionagegroepen.

Volgens plan zou Van Hamel in oktober 1940 terugkeren naar Londen en daar voor de inlichtingendienst gaan werken. Zijn meegegeven vervalste paspoort was van slechte kwaliteit en de vrees voor arrestatie was groot. In de nacht van 13 oktober 1940 zou hij met vier anderen door een watervliegtuig van de Nederlandse Marine Luchtvaartdienst worden opgepikt op het Tjeukemeer in Friesland. De groep was vermomd als ornithologen die de vogeltrek kwamen bestuderen in een bootje. De gehele nacht wachtte men voor niets en de nacht er op kon de piloot Heije Schaper door dichte mist niet landen. Teruggekeerd aan wal werden ze gearresteerd door twee Nederlandse politieagenten. De koffer met gegevens was verstoep gebleven op een eilandje in het meer. Men poogde de agenten over te halen ze te laten gaan maar één ervan, een wachtmeester van de Marechaussee, had zijn pro-Duitse superior al in kennis gesteld van de arrestatie en de Duitsers waren gealarmeerd. Toen later die nacht het watervliegtuig weer poogde te landen op het Tjeukemeer werd het beschoten door afweergeschut en Schaper slaagde er ternauwernood in met het zwaar beschadigde vliegtuig en twee gewonde bemanningsleden te ontkomen naar Engeland.

Hr. Ms. Gelderland, waar Van Hamel op voer.

De opgepakte groep, bestaand uit Van Hamel, Hans Hers, Jean Mesritz, Marion Smit en Prof. Lourens Baas Becking werd overgebracht naar het Oranjehotel in Scheveningen. Helaas was ook de bij het Tjeukemeer achtergelaten koffer met spionagemateriaal door politie opgespoord en aan de Duitsers gegeven. Dit betekende dat alle activiteiten van Van Hamel nu bekend waren en de familie Allers gearresteerd werd. Wekenlang werd hij in het Oranjehotel ondervraagd en zwaar gemarteld maar hij liet niets los over zijn opdrachtgevers en zendcode. Pas toen men dreigde zijn ouders te zullen arresteren vertelde hij in Hillegom te zijn gedropt en de Duitsers geloofden hem pas toen hij hen wees waar hij zijn parachute had begraven. Verdere gegevens of namen heeft hij niet genoemd. Van Hamel werd met zijn medeverzetsstrijders berecht in april 1941 in het gebouw van de Hoge Raad te Den Haag. Daarvoor had hij nog tweemaal geprobeerd tevergeefs uit de gevangenis te ontsnappen. Tijdens het proces bleef hij standvastig en weigerde enig gegeven prijs te geven. Hij sprak: *Als goed Nederlandse officier eis ik het recht op, datgene niet aan de vijand mee te delen wat het land kan schaden.* Hij werd veroordeeld tot de doodstraf en zijn naaste medewerker Hans Hers kreeg drie jaar tuchthuis. In De Telegraaf werd gemeld: een vroegere Nederlandse officier, die heimelijk naar Nederland was teruggekeerd, en hier onder een valse naam vertoefde, inlichtingen verzamelde en deze aan het vijandelijke buitenland doorgaf, is door het Duitse militaire gerechtshof ter dood veroordeeld.

Nasleep

De vader van Van Hamel heeft in zijn functie als jurist en strafrecht deskundige pogingen gedaan om gratie voor hem te verkrijgen. Hij wendde zich tot het college van secretarissen-generaal (de hoogste Nederlandse ambtenaren) maar zonder resultaat. Via de Zweedse ambassade in Berlijn die de Nederlandse belangen behartigde probeerde de Nederlandse regering vervolgens tot een uitwisseling te komen met een Duitse agent die in Engeland was gearresteerd maar dit ging op bevel van Hitler niet door. Op 16 juni 1941 werd Van Hamel op de Bussumerheide gefusilleerd en vervolgens werd zijn stoffelijk overschot in Driehuis-Westerveld gecremeerd. Na de oorlog werd de urn met de as in Duitsland teruggevonden en werd op de Eerebegraafplaats in Bloemendaal bijgezet. Op de Bussumerheide is een monumentaal kruis geplaatst. Hierop staan vijf namen: A.A. Bosschart, L.A.R.J. van Hamel, R.P. 's Jacob, C.v.d. Vegte en A.J.L. van Zomeren. Er vindt jaarlijks een dodenherdenking plaats op 4 mei.

Na zijn dood werd zijn werk voortgezet door zijn broer Gerard van Hamel. Deze heeft veel bijgedragen aan de financiering van de diverse opgezette verzetsactiviteiten. Op 10 augustus 1942 werd deze echter gearresteerd in het huis van zijn ouders te Baarn. Toen werd ook een groot deel van het door zijn broer opgezette en door hem uitgebouwde netwerk van spionnen opgerold.

In de lente van 1943 werd Gerard samen met zo'n dertig medeverzetsstrijders berecht maar Gerard werd niet veroordeeld omdat een vriend van hem goede connecties had met de Duitse militaire bevelhebber in Nederland, Generaal Christiansen. Hij werd een "Nacht und Nebel" gevangene wat inhield dat hij in "nacht en nevel" opging. Zijn familie wist niet waar hij was en wat er met hem gebeuren zou. Deze "Nacht und Nebel" gevangenen werden opgesloten in het concentratiekamp Natzweiler-Struthof in de Elzas. Daar is Gerard van Hamel uiteindelijk aan uitputting en tuberculose overleden op 19 juli 1944

In 2003 werd er een schelpenpad dat langs het Tjeukemeer loopt vernoemd naar Lodo van Hamel. Zijn kompaan Hans Hers was, toen 85 jaar oud, hierbij aanwezig.

Postume onderscheidingen

- Britse onderscheiding 'Mentioned in Dispatches' voor zijn evacuatiewerk in Duinkerken 1946.
- Militaire Willems-Orde (Ridder 4e klasse): Koninklijk Besluit van 4 oktober 1946 nummer 37.
- De marinier, monument geplaatst ter ere van Lodewijk van Hamel en zijn broer.

Ridderkruis der Militaire Willems-Orde

- **Monument De marinier ter ere van de gebroeders Hamel**

Informatie bij het Lodewijk van Hamelpad langs het Tjeukemeer nabij Echtenerbrug